

Program skupiny Dviženije

Nespokojenost s formou, jakou se dosud vyjadřuje vnitřní svět člověka, je hlavní příčinou našeho hledání. Vzhledem k mnohotvárnosti a rychlosti v čase musí naše formy vyjadřování – přesněji řečeno sdělnost – mnohem více odpovídat tomu, co vyjadřují.

V přírodě vidíme nejen barvu odraženou, ale i barvy, které jsou samy zdrojem světla, tedy světla-barvy: slunce, hvězdy, plasma, plyny, umělé zdroje světla.

Odmítáním světla-barvy v malířství i sochařství, redukováním vyjadřování světla pouze na podmíněnou řeč barvy se ochuzujeme. Světlem-barvou můžeme přesněji vyjádřit obsah než pouhou barvou.

V ploše nelze vyjádřit pohyb tří rovin. Proto je třeba ji rozrušit a přejít do prostoru. I ten nás ale bude spoutávat, nedovolí vzlétnout. My chceme díla s plnokrevným životem. Život – to je pohyb.

Nejde nám jen o novou formu v technickém smyslu využití materiálů. Usilujeme o jiný systém působení jednotlivých částí díla, o jejich logickou konstrukci. A nezapomeneme ani na změny teploty, pohyb vzduchu, vůně, televizní a rádiovou techniku apod.

Syntéza všech možností! Využití výsledků vědy a techniky v umění – přesto, že technika sama umění neudělá ani nenahradí! Zdokonalení technické stránky věci však pomůže vyjádřit co nejpřesněji každý obsah.

Jakými prostředky vyjádřit obsah? Vnějšíkově racionální závislost prvků nebo jednotlivých částí díla nebyla ani u Mondriana, ani u Maleviče, ani u Gaba v absolutním smyslu pravidelná nebo symetrická. Rovnováhu budovali na disonancích, pravidelnosti dosahovali pomocí intuitivního porovnávání nepravidelných a nesouměřitelných částí. Připouštěli svobodu uvnitř systému. Zvolíme-li ovšem svobodně určitý systém znaků (systém = vzájemně závislý stav prvků podřizujících se v každém konkrétním případě určitým zákonům), zbavujeme se svobody uvnitř svého systému, svobody jednoho vztahu ke druhému. Je racionálnější snažit se pomocí absolutní pravidelnosti – symetričnosti (asymetrie sem patří, je symetrií vyššího řádu, pouze univerzálnější a skrytější!) ztvárnit všechno bohatství lidského ducha.

Uvolněte svobodu představ! Zvu vás do budoucnosti, kterou lze učinit součástí dneška. Na ohromném prostranství stojí, visí, pohybují se v prostoru i na zemi podivná zařízení. Podobají se strojům, byla avšak vytvořena podle jiných zákonů. Nejsou to ani sochy, ani obrazy v našem dnešním smyslu. Naše oživé systémy nejvíce připomínají architekturu. Z dálky se to vlní, mění výraznost a barvy, pohybuje se v prostoru, chvílemi pohasíná, ba skoro mizí, aby se vzápětí objevilo znovu v jiných tónech a barvách. Materiál: kov, umělé hmoty, sklo, paprsky světla, dráty, reproduktory, obrazovky. Konstrukce: skelet. Otáčí se podle své osy a mění nepřetržitě vnější formy. Jako bychom se dívali na podzimní strom stojící ve vodě; z každé strany vypadá jinak, ale jeho konstrukce větví se mění. Nejenom tvary a barvy, ale také zvuky. Laskavé a milé, hned zase ostré disonantní impulsy. Součástí systému, ale existují zároveň samostatně. Když se přiblížíme, vnímáme také proměny teploty, vzduchu, nové vůně. Hudba sílí, organismus konstrukce se postupně rozsvěcuje, mění se zvuky. Systém se začíná otáčet kolem své osy, rotace se zrychluje, těleso stoupá. Vnímáme zrakem, sluchem, ale hlavně celým tělem. Ano, celým tělem.

Moskva 1964

(Dušan KONEČNÝ: *Hledání tvaru*. Praha 1968, s. 21 – 22.)